

Рецензенти:

Завгородня Т. – доктор педагогічних наук, професор;
 Слюсаренко Н. – доктор педагогічних наук, професор

Шоробура Інна – ректор Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії, доктор педагогічних наук, професор, e-mail: shorobura@gmail.com

Shorobura Inna – rector of Khmelnytskyi Humanitarian-Pedagogical Academy, doctor of pedagogical sciences, professor, e-mail: shorobura@gmail.com

Цитуйте цю статтю як:

Шоробура І. Сучасні виклики в початковій освіті / Інна Шоробура // Педагогічний дискурс. – 2016. – Вип. 20. – С. 202–206.

Cite this article as:

Shorobura I. Modern Challenges in Primary Education, *Pedagogical Discourse*, 2016, Issue 20, pp. 202–206.

УДК 371.134

ОЛЕНА ЯРОШИНСЬКА,

доктор педагогічних наук, доцент

(Україна, Умань, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини)

OLENA YAROSHYNKA,

doctor of pedagogical sciences, assistant professor

(Ukraine, Uman, Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University)

Конструювання форм професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи на основі педагогіки конструктивізму

Form Design of Professional Training of the Future Primary School Teachers Based on Constructivist Pedagogy

У статті обґрунтовано доцільність застосування на етапі створення проекту інноваційного освітнього середовища професійної підготовки майбутніх учителів ідей конструктивістської педагогіки. Висвітлено систему основних принципів дидактики конструктивізму у контексті професійної підготовки майбутніх фахівців. Визначено форми професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи в умовах проектного освітнього середовища (навчально-виховний компонент): лекція (проблемна, бінарна, лекція-візуалізація, лекція з наперед запланованими помилками, лекція-конференція та ін.), інтерактивна лекція суб'єкт-суб'єктної взаємодії (лекція з паузами, керована лекція, лекція з допомогою студентів та ін.); практичні, лабораторні заняття практико-орієнтованого характеру; семінарські заняття (дискусійний клуб, диспут); самостійна робота; індивідуальна робота за системою персоналізованого навчання «План Келлера»; навчальні проекти (курсові, кваліфікаційні). Подано рекомендації щодо їх використання у практиці вищої професійної школи.

Ключові слова: конструювання освітнього середовища, форми професійної підготовки, педагогіка конструктивізму.

The expediency of constructivist pedagogy ideas application at the stage of creation the project of the innovative educational environment of future teachers' professional training is explained in the article. The system of the main principles of constructivist didactics in the context of professional training of the future primary teachers is highlighted.

Taking into consideration modern psychological and pedagogical research and own teaching experience, the peculiarities of realization the methods of form projecting of future primary teachers professional training based on constructivist pedagogy are presented. The following algorithm of projecting actions was suggested: diagnosis of existing forms of training efficacy → change forecasting → definition characteristics of the forms that ensure achieving the intended effect → images generalization of future professional training forms and their specification → development of the technological aspects of their implementation.

Some forms of future primary school teachers professional training in terms of designing the educational environment (educational component) were determined, such as: lecture (problematic, binary, lecture-visualization, pre-planned errors lecture with pre-planned errors, lecture-conference etc.),

interactive lecture of subject-to-subject interaction (lecture with pauses, guided lecture, lecture with the help of students); practical, laboratory practice-oriented classes; seminars (discussion club, debate etc. etc.) independent work; individual work on the system of personalized teaching «the Keller Plan»; educational projects (term papers, qualification papers).

The expediency of their choice was explained and characterized in the context of the tasks realization – creation of innovative educational environment project of future primary teachers' professional training. Recommendations for the teachers concerning their usage in the practical work of higher professional school were given.

Key words: *design of the educational environment, forms of training, constructivist pedagogy.*

Постановка проблеми у загальному вигляді... У сучасній методиці професійної освіти не можливо назвати одну наукову теорію, реалізація якої б повністю забезпечувала ефективність освітньої системи, дієвість функціонування її середовища. Для вирішення проблеми проектування освітнього середовища професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи ми пропонуємо поєднувати методологічні основи системного, синергетичного, середовищного, особистісно-діяльнісного, культурологічного, аксіологічного, акмеологічного, компетентнісного та технологічного підходів. Використання їх на етапі конструювання освітнього середовища дало можливість з'ясувати шляхи їх реалізації через ідеї конструктивістської педагогіки (дидактики).

Аналіз досліджень і публікацій... В основі ідей педагогічної філософії конструктивізму, покладено активність й індивідуальний, «суб'єктний» досвід того, хто навчається. Зародившись в працях Ж. Піаже, Дж. Брунера, Дж. Дьюї, Г. Гарднера, ідеї конструктивістської дидактики отримали втілення в багатьох авторських методиках саморозвитку і «вільного виховання» (М. Монтесорі, Р. Штейнер, С. Френе та ін.).

Ідеї прихильників гуманістичної психології (К. Роджерс, А. Маслоу, А. Комбс, Р. Мей, Р. Берне та ін.), особистісно-орієнтованого навчання (Є. Полат, В. Сухомлинський, В. Сериков, І. Якиманська та ін.), розвивального навчання (Ш. Амонашвілі, М. Махмудов, П. Підкасистий, І. Лернер та ін.), психології діяльнісного підходу в навчанні (Л. Виготський, В. Зінченко, А. Леонтьєв, А. Лурія, С. Рубінштейн та ін.) співзвучні з ідеями конструктивістської дидактики в професійній освіті, адже активність, суб'єктність, студентоцентрованість та прагматичність – це характеристики процесу професійної підготовки, проектного на засадах названих підходів.

Формулювання цілей статті... Метою даної статті є визначення та характеристика форм професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи в умовах проектного освітнього середовища (навчально-виховний компонент) на основі ідей педагогіки конструктивізму.

Виклад основного матеріалу... Концептуальні положення педагогіки конструктивізму сформульовані у зарубіжних дослідженнях: цілеспрямований саморозвиток і «самоорганізації» особистості в активній взаємодії з суспільством і навколишнім середовищем упродовж усього життя людини; активність особистості в учінні і неефективність передачі знань тому, хто навчається у готовому вигляді; значущість знань, наділених особистісним змістом; необхідність створення умов для саморегульованого пізнання, співпраці і «м'яке» управління педагогом процесу навчання та ін. Конструктивізм розглядає позицію того, хто навчається як активну, самокеровану, сформовану переважно власною конструктивною активністю, лише ситуативно керовану ззовні учителем [9, с. 27].

Узагальнимо систему основних принципів дидактики конструктивізму у контексті професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи на основі положень Є. Полат [6, с. 40–41]:

- пізнавальна діяльність у контексті професійної підготовки – активний процес конструювання студентом свого нового знання на основі сформованого раніше досвіду;
- пізнання немислиме без мотивації і усвідомлення мети пізнання та цілей професійної підготовки;
- процес пізнання конкретного явища відбувається одночасно з осмисленням системи явищ, як наслідок, проектування змісту навчання опирається на узагальнені концепції, системні знання та інтегративні вміння;
- основою формування досвіду є інтелектуальна діяльність студента, що передбачає педагогічне стимулювання та супровід його розумової діяльності (заохочення мислення вголос, висловлювання припущень, гіпотез та ін.);
- процес професійної підготовки ефективний в умовах комунікації та соціальної активності студента;
- пізнавальна діяльність взаємозалежна з реальним життям майбутнього вчителя;
- професійна підготовка заснована на створенні освітнього середовища, в якому вибір методів, форм навчання, засобів оцінки тощо підкреслює інтелектуальну гідність кожного майбутнього фахівця, особливу цінність його поглядів, індивідуальний підхід до вирішення проблеми;

– нова інформація пропонується студентам лише як цілісна концепція, теорія, без деталізації, а її осмислення відбувається в процесі активного полілогу між усіма суб'єктами освітнього процесу;
– роль викладача-конструктивіста полягає в тому, щоб стимулювати студентів до особистісного та професійного становлення.

Дж. Брунер наголошує: «Якщо ми хочемо прийняти ідеї конструктивізму в педагогіці, ми повинні визнати, що роль педагога полягає в тому, щоб надати тому, хто навчається, можливість пізнавати нове і конструювати свій власний світ» [6, с. 239].

Враховуючи сучасні психолого-педагогічні дослідження, розглянемо особливості реалізації методики проектування форм професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи на основі педагогіки кунструктивізму.

Пропонуємо такий алгоритм проектувальний дій: діагностика дієвості існуючих форм професійної підготовки → прогнозування змін → виокремлення характеристик форм, що забезпечать досягнення бажаного результату → узагальнення образів майбутніх форм професійної підготовки та їх конкретизації → розроблення технологічних аспектів їх впровадження.

Нами визначено форми професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи в умовах проєктованого освітнього середовища (навчально-виховний компонент): лекція (проблемна, бінарна, лекція-візуалізація, лекція з наперед запланованими помилками, лекція-конференція та ін.), інтерактивна лекція суб'єкт-суб'єктної взаємодії (лекція з паузами, керована лекція, лекція з допомогою студентів); практичні, лабораторні заняття практико-орієнтованого характеру; семінарські заняття (дискусійний клуб, диспут); самостійна робота; індивідуальна робота за системою персоналізованого навчання «План Келлера»; навчальні проєкти (курсіві, кваліфікаційні).

Обґрунтуємо доцільність їх вибору та охарактеризуємо їх у контексті реалізації завдань – створення інноваційного проєкту освітнього середовища професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи. Детальна характеристика проєктованих форм середовищної взаємодії суб'єктів професійної підготовки подана в практичному посібнику «Педагогічний дизайн» [7].

Основними організаційними формами навчання у ВНЗ є лекція, практичне, лабораторне, семінарське заняття, самостійна робота студентів та навчальні проєкти. Ці форми навчання мають різні цілі й можливості для формування окремих компонентів готовності студентів до професійної діяльності. Так, під час лекції відбувається суттєвий вплив на гносеологічно-творчий компонент, оскільки, у студентів формуються професійні знання. Практичне заняття має дещо ширші можливості впливу не тільки на гносеологічно-творчий, а й особистісно-діяльнісний (знання, вміння та досвід професійної діяльності) та мотиваційно-ціннісний (досвід емоційно-ціннісного ставлення до своєї професії, до себе, до учнів, до суспільства).

Сьогодні в практиці вищої педагогічної школи широко використовуються традиційна лекція-інформація та її різновиди: дискусійна лекція, проблемна лекція, лекція-візуалізація тощо. Практичний досвід доводить, що в останні роки у зв'язку з модернізацією системи вищої професійної освіти, проведенням значної кількості наукових досліджень відбулося оновлення способів досягнення очікуваного результату в процесі лекції, проте використовуваний спектр видів лекцій, на нашу думку, недостатній для створення інноваційних характеристик середовищної взаємодії суб'єктів професійної підготовки.

Вважаємо за необхідне використовувати види лекційних занять, що відповідають вимогам конструктивістської дидактики: знання мають особистісний зміст для майбутніх учителів; знання формуються на основі власного попереднього досвіду студентів; пізнання явищ з одночасним осмисленням; багатостороння комунікація; активна позиція усіх суб'єктів взаємодії в процесі конструювання знань; суб'єкт-суб'єктний характер взаємодії; стимулювання розумової діяльності та використання зворотного зв'язку.

Рекомендуємо такі види лекції: проблемна лекція, бінарна лекція, керована лекція, лекція з допомогою студентів, лекція з паузами, лекція з наперед запланованими помилками, лекція-візуалізація, лекція-конференція тощо.

На основі аналізу наукової та навчально-методичної літератури з педагогіки вищої школи і власного досвіду професійної діяльності узагальнимо основні переваги визначених видів лекцій для створення інноваційного проєкту освітнього середовища професійної підготовки. Детальну їх характеристику подано в навчальному посібнику [7].

Проблемна лекція на відміну від інформаційної лекції, на якій викладається готова інформація, що підлягає запам'ятовуванню, вводить нові знання як невідомі, які необхідно «відкрити». Завдання викладача, – створивши проблемну ситуацію, спонукати студентів до пошуку вирішення проблеми. Для цього новий теоретичний матеріал пропонується у формі проблемної задачі, в основі якої суперечності, які необхідно виявити і вирішити. Для того щоб розв'язати проблемну задачу, студент повинен опанувати зміст лекції, вивчити додаткову літературу,

виконати завдання для самостійної роботи, серед яких є завдання на зіставлення, порівняльний аналіз, й, нарешті, обрати найбільш доцільні підходи (підхід).

Лекція удвох, або бінарна лекція, як різновид лекції демонструє розвиток проблемного викладу матеріалу через діалог двох викладачів. На такій лекції моделюються реальні ситуації обговорення теоретичних і практичних питань, наприклад, представниками двох різних наукових шкіл, теоретиком і практиком, прихильником і опонентом того чи того рішення й т. д.

Переваги бінарної лекції: створюється проблемна ситуація, у розв'язанні якої розгортається система аргументів; актуалізуються наявні у студентів знання, необхідні для розуміння діалогу та участі в ньому; існує два джерела інформації, які спонукають студентів порівнювати різні погляди, робити власний вибір; формується уявлення про культуру дискусії, способи ведення діалогу, спільного пошуку і прийняття рішень; виявляється професіоналізм викладача.

Акцентуємо увагу на важливості використання в педагогічній практиці сучасних інноваційних технологій, що забезпечують інтеракцію у взаємодії учасників освітнього процесу. Такі види лекцій як керована лекція, лекція з допомогою студентів, лекція з паузами є аналогами запропонованих О. Пометун лекцій для учнівської молоді в контексті реалізації технології інтерактивного навчання [6, с. 82–85].

Перевагами керованої лекції є: формування знань в індивідуальному темпі; пізнання явищ з одночасним осмисленням та узагальненням, можливість кооперативного обговорення інформації та її корегування відповідно до етапів пізнавальної діяльності. Головними умовами ефективної організації керованої лекції визначаємо: вдалий поділ викладачем інформації на логічно закінчені частини, чіткість пояснення студентам особливості пізнавальної діяльності на занятті (сприймання інформації без занотовування → індивідуальне осмислення → обговорення в парах → уточнення інформації → анутовування ключових положень).

Лекція з допомогою студентів допомагає активізувати пізнавальні можливості студентів; забезпечує зворотний зв'язок протягом лекційного заняття; викладач може з'ясувати, які труднощі виникають у процесі сприйняття інформації; забезпечує корекцію засвоєння. Студент стає головним суб'єктом освітньої взаємодії, беручи активну участь не тільки в лекції, а й у її проектуванні. Проте важливо ефективно організувати підготовку до лекції, використовуючи методи безпосереднього спілкування або поєднуючи їх із формами інформаційно-комунікаційного зв'язку (електронна пошта, чат, форум).

Лекція з паузами як різновид інтерактивної лекції має такі переваги: підвищення пізнавальної активності студентів; підтримування зворотного зв'язку зі студентами, фіксування їхніх труднощів у сприйнятті та допомога в осмисленні навчального матеріалу; забезпечення корекції засвоєння інформації. О. Пометун наголошує на тому, що бажано звернути особливу увагу на чіткість пояснень учням правил роботи. Перед початком лекції треба розповісти про зміст і призначення пауз і необхідність роботи в парах (групах)... Важливим є також планування роботи в групах під час пауз і чіткий інструктаж до неї, так само як і планування стратегії оцінювання результатів навчальної діяльності учнів наприкінці заняття [6, с. 87]. Ці поради стосуються і роботи з студентами.

Лекція-візуалізація або візуалізована лекція забезпечує реалізацію традиційного принципу системи освіти – принципу наочності, проте інноваційним є представлення інформації або додаткових матеріалів технічними засобами навчання. Використання цього виду лекційного заняття допомагає перетворити усну інформацію у візуальну; сприяє індивідуальній траєкторії сприйняття матеріалу та осмислення відповідно до суб'єктного досвіду студента; забезпечує конструювання знань усіма учасниками освітньої взаємодії.

Значну роль у підготовці лекції-візуалізації відіграє створення презентаційних матеріалів, що вимагає від викладача великої наполегливості й витрат часу. При розробці лекції на основі презентацій необхідно дотримуватись рекомендацій, узагальнених у науковій та навчально-методичній літературі [4, с. 183–184].

Важливо згадати мультимедійну лекцію (медіа-лекцію), яку А. Вербицький вважає удосконаленою «лекцією-візуалізацією». Засновник концепції знаково-контекстного навчання, А. Вербицький описує розвиток лекційної форми через проміжні до такої, яка відтворює реальні форми взаємодії фахівців, які обговорюють теоретичні питання [1].

На думку Л. Панченко, мультимедійні аудиторії, обладнані зворотним зв'язком, змінюють монологічний характер лекції на діалогічний та уможливають проведення такого виду лекції. Діалогічність виявляється в тому, що викладач із запланованою частотою ставить питання студентам, які вводять свої відповіді в комп'ютер, усі дані узагальнюються і виводяться на екран у вигляді діаграм і графіків. Викладач аналізує результати опитування і негайно вносить корективи в тему, що вивчається. При такій організації лекції зростає активність студентів, змінюється роль викладача [4, с. 181], що і забезпечує її конструктивістський характер.

Лекція з наперед запланованими помилками сприяє активізації уваги студентів на занятті; мотивує до усвідомленого сприйняття інформації; формує здатність оцінювати та критично сприймати інформацію, подану викладачем. Вона одночасно виконує мотиваційну, діагностичну й контрольну функції у професійному навчанні. Така форма лекції мотивує студентів до уважного слухання і дозволяє лектору оцінити ступінь розуміння матеріалу студентами. У підготовці до лекції з наперед запланованими помилками як можна використовувати матеріал педагогічні помилки (методичні, поведінкові, етичні і т. п.).

Лекція-конференція (прес-конференція) допомагає студентам стати активними суб'єктами освітнього процесу; проектувати зміст матеріалу відповідно до особистісних цілей та завдань подальшої професійної діяльності; викладач-конструктивіст стимулює студентів до самостійних роздумів, запитань; забезпечується імпровізаційність викладу матеріалу; відбувається демонстрація фахової компетентності викладача.

Для удосконалення способів взаємодії суб'єктів під час лекційного курсу рекомендуємо впроваджувати інтерактивні технології на різних етапах лекційних занять, зокрема «Знаємо → Хочемо дізнатися → Дізналися», «Почергові запитання», «Читаємо та запитуємо», «Дерево рішень», «Займи позицію», «Зміни позицію», «Дискусія», «Дебати» тощо [6].

В умовах проектування нової моделі освітнього середовища рекомендуємо використовувати форми практичного, лабораторного та семінарського занять практико-орієнтованого характеру: студенти не просто відтворюють знання, одержані під час лекцій, а висловлюють власну позицію, моделюють діяльність учителя та учнів під час ситуації, що можлива на реальному уроці; здійснюють розбір конкретних методичних ситуацій, дають їм оцінку з різних позицій – вчителя та учня.

Метою таких занять є формування в студентів професійних умінь та досвіду майбутньої педагогічної діяльності, тому провідним видом діяльності студентів має бути квазіпрофесійна, яка передбачає відтворення в аудиторних заняттях умов і динаміки реального уроку, стосунків і дій людей у ньому. Серед них особливе місце посідають квазіпрофесійні тренінги, імітаційні, рольові та ділові ігри, що дають змогу студентам чіткіше уявити знання про майбутню професійну діяльність у найбільш зручному для засвоєння вигляді. Теоретико-методологічні основи такого навчання обґрунтовані в межах знаково-контекстного підходу, суть якого, за А. Вербицьким, полягає в активному навчанні, спрямованому на реалізацію системного використання професійного контексту, тобто поступового насичення навчального процесу елементами професійної діяльності [1].

Семінарські заняття з урахуванням завдань конструктивістської дидактики можуть носити дискусійний характер, що забезпечує публічний аналіз різних аспектів досліджуваної проблеми та передбачає виявлення істинних тверджень, знаходження правильного рішення спірного питання.

Останнім часом близько самостійна робота студентів є одним із основних шляхів засвоєння студентом навчального матеріалу без участі викладача у вільний час. Однією з проблем повільного і не завжди ефективного утвердження системи самостійної роботи майбутніх учителів початкових класів за нових умов є, на наш погляд, відсутність масового усвідомлення науковцями та викладачами того, якими мають бути конкретні методи та технології організації самостійної та навчально-дослідної роботи студентів.

З метою реалізації завдань самостійної роботи рекомендуємо використовувати навчально-дослідницькі, пошукові та практико-орієнтовані завдання як традиційні (реферування, аналіз та узагальнення літератури, складання кросвордів), так і інноваційні (проектна діяльність (індивідуальні, парні та групові проекти), створення презентацій, портфоліо, підготовка кейсів тощо).

Для успішного виконання завдань самостійної роботи в контексті конструктивістської дидактики рекомендуємо проектувати зміст роботи студентів відповідно до попереднього досвіду навчання та ускладнювати з кожним із етапів професійної підготовки; спільно визначати очікувані результати; враховувати особистісні цілі майбутніх учителів з вибором форм та методів вирішення поставлених завдань самостійної роботи; використовувати інформаційні ресурси освітнього середовища та створювати цілісну систему навчально-методичного супроводу; забезпечувати постійний розвиток мотивації студентів, упроваджуючи чітку систему перевірки та оцінювання самостійної роботи студентів; забезпечувати участь студентів у контролі за окремими аспектами самостійної роботи.

Курсові, кваліфікаційні проекти (роботи) як форми професійної підготовки сприяють закріпленню, поглибленню і узагальненню знань, одержаних студентами за час навчання та їх застосуванню комплексному вирішенні конкретного фахового завдання. Практико-орієнтований характер цих форм роботи повинен реалізуватися через тематику проектів, визначених завданнях теоретичної та практичної частини роботи, експериментальну базу дослідження, впровадження

результатів дослідження в практику діяльності вчителів та способи представлення результатів виконання проекту (відкриті захисти в школах; презентації на засіданнях методичних об'єднань учителів початкової школи або молодих педагогів тощо).

За основу організації індивідуальної роботи студентів на етапі конструювання інноваційної моделі освітнього середовища професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи пропонуємо взяти систему персоналізованого навчання, розроблену для закладів вищої професійної освіти американським педагогом і психологом Ф. Келлером.

«План Келлера» має такі основні характеристики:

– орієнтація системи навчання на ґрунтовне оволодіння змістом навчального матеріалу, включаючи вимогу повного засвоєння попереднього розділу як обов'язкової умови переходу до наступного;

– робота студентів в індивідуальному темпі;

– використання лекцій лише для мотивації та загальної орієнтації студентів;

– використання друкованих навчальних посібників для викладу навчальної та рекомендованої інформації;

– оцінювання засвоєння інформації за розділами курсу прокторами – асистентами викладача із аспірантів або студентів, які відмінно засвоїли курс [2, с. 72].

Вибір цієї форми індивідуального навчання був зумовлений широкими можливостями кредитно-модульної системи навчання для впровадження основних ідей «Плану Келлера»: поділ навчального матеріалу за змістовими модулями, індивідуальний темп засвоєння матеріалу та супроводжуюче навчально-методичне забезпечення, зокрема наявність друкованих навчальних посібників, комплекси навчально-методичного забезпечення (в друкованому та електронному вигляді), матеріали системи дистанційної освіти (у локальній або відкритій мережі).

Для ефективного організаційно-методичного забезпечення самостійної та індивідуальної роботи студентів важливим є використання інформаційних технологій. За допомогою засобів сучасних інформаційних технологій студенти отримують вільний доступ до будь-яких необхідних для їхньої підготовки навчальних посібників, наукових праць, рекомендацій, статей, питань, завдань, тестів, мультимедійних файлів і засобів навчання. Нами запропоновано використання сайту супроводу навчальних посібників «Загальні основи педагогіки», «Дидактика», «Теорія виховання», «Школознавство» (<http://eduenv.udpu.org.ua>), який за своїми функціональними можливості відповідає вимогам до ресурсного забезпечення вивчення дисципліни в традиційному навчальному режимі та за індивідуальним планом. Ми пропонуємо рекомендації щодо його використання в інформаційно-комунікаційному середовищі підготовки майбутніх фахівців [8].

Висновки... Таким чином, слід зазначити, що конструювання форм професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи на основі педагогіки конструктивізму сприяє осмисленому сприйнятті навчальної інформації у процесі активного діалогу між усіма суб'єктами освітнього процесу; активізації пізнавальної роботи студентів на основі сформованого раніше досвіду; забезпечує зв'язок з майбутньою професійною діяльністю; удосконалює інтелектуальну складову розвитку студента засобами педагогічне стимулювання та супроводу. Необхідною є зміна функцій викладача сучасного вищого навчального закладу. Його роль як конструктивіста має полягати в тому, щоб стимулювати студентів до самостійних роздумів, відкриттів, нових поглядів на досліджуване явище, допомагати студентам в особистісному та професійному становленні.

До перспективних напрямів досліджень у даній сфері належить обґрунтування доцільності поєднання форм, методів та засобів, що проєктовані на основі конструктивістських ідей, як цілісної системи оновлення освітнього середовища професійної підготовки майбутніх педагогів.

Список використаних джерел та літератури / References:

1. Вербицкий А. А. Активное обучение в высшей школе: контекстный подход : метод. пособие / А. А. Вербицкий. – М. : Высш. шк., 1991. – 207 с. / Verbickij A. A. *Aktivnoe obuchenie v vysshej shkole: kontekstnyj podhod (Active learning at the High School: the contextual approach)*, Moscow, 1991, 207 p. [in Russian].
2. Кларин М. В. Инновационные модели обучения в зарубежных педагогических поисках / М. В. Кларин. – М. : Изд. «Арена», 1994. – 223 с. / Klarin M. V. *Innovacionnyye modeli obucheniya v zarubezhnyx pedagogicheskix poiskax (Innovative learning models in foreign pedagogical search)*, Moscow, 1994, 223 p. [in Russian].
3. Кравець Л. Педагогічна практика як чинник професійного становлення майбутнього вчителя / Л. Кравець // Збірник наукових праць Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка. Педагогічні науки. – Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2012. – № 55. – С. 80–86. / Kravets L. *Pedahohichna praktyka yak chynnyk profesiinoho stanovlennia maibutnoho vchytelia (Pedagogical practice as a factor of professional formation of future teachers)*, Zbirnyk naukovykh prats Poltavskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni V. H. Korolenka. Pedahohichni nauky, Poltava, 2012, Issue 55, pp.80–86. [in Ukrainian].

4. Панченко Л. Ф. Теоретико-методологічні засади розвитку інформаційно-освітнього середовища університету : дис. ... кандидата пед. наук : 13.00.10 / Панченко Любов Феліксівна. – Луганськ, 2011. – 508 с. / Panchenko L. F. *Teoretyko-metodolohichni zasady rozvytku informatsiino-osvitnoho seredovyshcha universytetu* (Theoretical and methodological principles of informational and educational environment of the university), Luhansk, 2011, 508 p. [in Ukrainian].

5. Педагогические технологии дистанционного обучения : учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / [Е. С. Полат, М. В. Моисеева, А. Е. Петров и др.] ; под ред. Е. С. Полат. – М. : Издательский центр «Академия», 2006. – 400 с. / *Pedagogicheskie tehnologii distancionnogo obucheniya* (Pedagogical technologies of distance learning), Moscow, 2006, 400 p. [in Russian].

6. Пометун О. І. Енциклопедія інтерактивного навчання : [науково-методичне видання] / О. І. Пометун. – К. : СПД Кулінічев Б. М., 2007. – 144 с. / Pometun O. I. *Entsyklopediia interaktyvnoho navchannia* (Interactive Learning Encyclopedia), Kyiv, 2007, 144 p. [in Ukrainian].

7. Ярошинська О. О. Педагогічний дизайн : практ. посіб. / О. О. Ярошинська. – Умань : ФОП Жовтий О. О., 2014. – 254 с. / Yaroshynska O. O. *Pedahohichniy dyzain* (Teaching Design), Uman, 2014, 254 p. [in Ukrainian]

8. Ярошинська О. О. Організація та функціонування інформаційно-комунікаційного середовища в рамках сучасного освітнього простору : метод. рекомендації / О. О. Ярошинська. – Умань : ФОП Жовтий О. О., 2014. – 74 с. / Yaroshynska O. O. *Orhanizatsiia ta funktsionuvannia informatsiino-komunikatsiinoho seredovyshcha v ramkakh suchasnoho osvitnoho prostoru* (The organization and functioning of information and communication environment within the modern educational space), Uman, 2014, 74 p. [in Ukrainian]

9. Duffy T. Constructivism: Implications for the design and delivery of instruction / T. Duffy, D. Cunningham // *Handbook of research for educational telecommunications and technology*, New York, MacMillan, 1996, p. 170–198. [in English]

Дата надходження статті: «13» квітня 2016 р.

Стаття прийнята до друку «27» квітня 2016 р.

Рецензенти:

Коляда Н. – доктор педагогічних наук, професор

Кочубей Т. – доктор педагогічних наук, професор

Ярошинська Олена – професор кафедри педагогіки та освітнього менеджменту Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини, доктор педагогічних наук, доцент, e-mail: olenayar@mail.ru

Yaroshynska Olena – professor of the department of pedagogy and education management of Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University, doctor of pedagogical sciences, assistant professor, e-mail: olenayar@mail.ru

Цитуйте цю статтю як:

Ярошинська О. Конструювання форм професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи на основі педагогіки конструктивізму / Олена Ярошинська // Педагогічний дискурс. – 2016. – Вип. 20. – С. 206–212.

Cite this article as:

Yaroshynska O. Form Design of Professional Training of the Future Primary School Teachers Based on Constructivist Pedagogy, *Pedagogical Discourse*, 2016, Issue 20, pp. 206–212.